

## POSTANOWIENIE

Dnia 13 kwietnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z wniosku Stowarzyszenia E. w W.  
przeciwko Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w W.  
z udziałem zainteresowanego A. Z.  
o ubezpieczenie społeczne,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń  
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 13 kwietnia 2016 r.,  
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] w  
z dnia 17 grudnia 2014 r., sygn. akt III AUa [...],

- I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- II. zasądza od Stowarzyszenia E. w W. na rzecz ZUS Oddział w W. 120 (sto dwadzieścia) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

## UZASADNIENIE

Sądy obu instancji negatywnie oceniły odwołanie Stowarzyszenia E. w W. od decyzji ZUS z dnia 1 lutego 2013 r. ustalającej podleganie zainteresowanego A.Z. ubezpieczeniom społecznym. Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 14 maja 2014 r. oddalił odwołanie, a Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 17 grudnia 2014 r. oddalił apelację wnioskodawcy.

W sprawie ustalono, że zainteresowany zawierał z wnioskodawcą szereg umów o dzieło, których przedmiotem było prowadzenie, przygotowanie i

wygłoszenie wykładów, a także uczestnictwo w komisji egzaminacyjnej, przeprowadzenie egzaminu i wypisanie świadectw kwalifikacyjnych.

Sąd drugiej instancji odnosząc się do zarzutów apelacyjnych płatnika składek, opartych na art. 1, art. 21 i 54 ustawy Prawo energetyczne, § 1, § 8-12 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 kwietnia 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad stwierdzania posiadania kwalifikacji przez osoby zajmujące się eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci (Dz.U. Nr 89, poz. 828 z późn. zm.), art. 734 i nast. k.c., art. 6 ust. 1 pkt 4 i art. 12 ust. 1 i 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, stwierdził, że powołanie zainteresowanego przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki na członka Komisji Kwalifikacyjnej przy Stowarzyszeniu E. Oddział w W. nie ma wpływu na objęcie go ubezpieczeniami społecznymi. Podkreślił, że przywołane przepisy Prawa energetycznego i rozporządzenia z dnia 28 kwietnia 2003 r. nie zawierają żadnych uregulowań dotyczących wynagrodzenia członków komisji egzaminacyjnych. Źródłem zatem tego wynagrodzenia były umowy prawa cywilnego. W tym zaś zakresie Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, że przedmiotowe umowy nie zostały zawarte w reżimie przewidzianym dla umów o dzieło. Konkluzja ta poprzedzona została szczegółową analizą.

Płatnik składek oparł skargę kasacyjną na podstawach naruszenia prawa materialnego. Zarzuty dotyczyły, analogicznie jak w apelacji, art. 1, art. 21 i 54 ustawy Prawo energetyczne, § 1, § 8-12 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 kwietnia 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad stwierdzania posiadania kwalifikacji przez osoby zajmujące się eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci (Dz.U. Nr 89, poz. 828 z późn. zm.), art. 734 i nast. k.c., art. 6 ust. 1 pkt 4 i art. 12 ust. 1 i 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżący dostrzegł zagadnienie prawne, sprowadzające się do pytania, czy składy osobowe członków komisji egzaminacyjnych powołanych przez Prezesa URE podlegają obowiązkowi ubezpieczenia społecznego i ubezpieczenia zdrowotnego. Niezależnie od tego płatnik składek wskazał na potrzebę wykładni przepisów prawa. Uznał, że niezbędne jest ustalenie, czy przeprowadzenie cyklu wykładów, jako czynności powtarzalnych, może być wykonywane na podstawie umowy o dzieło

oraz czy możliwe jest uznanie takich wykładów za utwór w rozumieniu art. 1 ust. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W sprawie nie zachodzą okoliczności wymienione w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 i pkt 2 k.p.c. uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Zagadnienie prawne, którym ma zająć się Sąd Najwyższy, powinno być istotne. Podstawowym zadaniem Sądu Najwyższego jest stanie na straży jednolitości orzecznictwa i kontroli jego legalności. Komunikatywny jest zatem warunek z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c., zgodnie z którym przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania następuje w razie wystąpienia istotnego zagadnienia prawnego. Z przepisu art. 1 pkt 1 lit. a ustawy o Sądzie Najwyższym wynika jednak, że sprawowanie wymiaru sprawiedliwości odbywa się przez rozpoznawanie skarg kasacyjnych. Instytucjonalne powiązanie wypowiedzi Sądu Najwyższego z indywidualnym sporem widoczne jest także w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c., który wymaga aby zagadnienie prawne wystąpiło w sprawie. Oznacza to, że przyjęcie skargi do rozpoznania merytorycznego jest dopuszczalne, jeśli w danym postępowaniu zakończonym prawomocnym wyrokiem wystąpiło, a zatem zaważyło na rozstrzygnięciu, zagadnienie o charakterze kwalifikowanym (istotnym). W ten sposób kontrola legalności jednostkowego wyroku (aspekt indywidualny), umożliwia osiągnięcie homogeniczności interpretacyjnej systemu prawnego (czynnik powszechny).

Mając w pamięci ten wywód, trzeba podkreślić, że skarżący zadał pytanie, czy składy osobowe członków komisji egzaminacyjnych powołanych przez Prezesa URE podlegają obowiązkowi ubezpieczenia społecznego i ubezpieczenia zdrowotnego. Sformułowanie w ten sposób problemu jest wadliwe. Zakłada on bowiem, że odpłatność będąca wynikiem czynności członka komisji kwalifikacyjnej pozostaje następstwem administracyjnoprawnego aktu powołania. Tymczasem z przepisów prawa, regulujących ustanowienie i funkcjonowanie komisji kwalifikacyjnej, wniosku tego rodzaju wyprowadzić nie można. Oznacza to, że sferą prawa administracyjnego objęto jedynie podstawy ustrojowe działalności komisji.

Nie przesądzono w żaden sposób kwestii wynagrodzenia za wykonaną pracę. W rezultacie jednostkom, przy których powołano komisje kwalifikacyjne, pozostawiono swobodę w zakresie zorganizowania ich działalności, jak również w sferze odpłatności. Nie jest wykluczone, że działalność członków komisji będzie odbywać się nieodpłatnie, albo w ramach umowy o pracę, bądź w oparciu o umowy prawa cywilnego. Wybór ten nie jest w każdym razie regulowany przez prawo administracyjne, ale w ramach przepisów prawa prywatnego. W rezultacie oczywiste jest, że w przypadku wypłacania członkom komisji kwalifikacyjnej wynagrodzenia zachodzi potrzeba określenia podstawy prawnej wypłaty, a ta z kolei podlega kwalifikacji zważywszy na wymienione w art. 6 i 13 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych podstawy podlegania ubezpieczeniom społecznym.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie przyjmuje się, że w sytuacji, gdy przepisy prawa administracyjnego nie odnoszą się do wynagrodzenia za realizowanie czynności w domenie władztwa publicznego, to osoba je wykonująca za wynagrodzeniem działa w ramach umowy cywilnoprawnej (por. wyroki dotyczące lekarzy weterynarii wyznaczonych do zadań inspekcji – wyrok z dnia 11 września 2009 r., III UK 27/09, LEX nr 533671; z dnia 23 czerwca 2009 r., III UK 24/09, LEX nr 518053; z dnia 20 stycznia 2016 r., II UK 8/15, nie publ.).

Powyższe argumenty zostały podniesione w uzasadnieniu Sądu drugiej instancji. Mimo to, skarżący ich nie zauważył, co doprowadziło go do sformułowania zagadnienia prawnego, które nie może być pomocne przy rozstrzygnięciu niniejszej sprawy. W tych okolicznościach nie można za art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c. twierdzić, że w sprawie wystąpiło istotne zagadnienie prawne.

Skarga kasacyjna nie może zostać przyjęta do merytorycznego rozpoznania również z uwagi na przesłankę zawartą w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odnosił się już do tej kwestii w analogicznej sprawie, dotyczącej tych samych stron (przykładowo postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2015 r., II UK 46/15, nie publ.). Trzeba zatem powtórzyć, że w powołanym w skardze kasacyjnej wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27 sierpnia 2013 r., II UK 26/13, stwierdzono, że działania polegające na wygłoszeniu cyklu wykładów na konkretny temat, mających cechy wykładu monograficznego w znaczeniu kursu - cyklu wykładów traktujących o jednym konkretnym zagadnieniu, mających na celu dokładne i

szczegółowe przedstawienie określonej problematyki lub wyczerpanie zagadnienia ujętego w tytule, który ma cechy utworu w pojęciu art. 1 ust. 1 prawa autorskiego, nie jest objęte obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. Również za możliwością kwalifikowania (pod określonymi warunkami) umów o przeprowadzenie wykładów (cyklu wykładów) jako umów o dzieło (w tym dzieło autorskie) wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia 28 sierpnia 2014 r., II UK 12/14 (LEX nr 1521243); z dnia 6 sierpnia 2014 r., II UK 566/13 (LEX nr 1500668); z dnia 20 lipca 2014 r., II UK 454/13 (LEX nr 1495840); z dnia 4 lipca 2014 r., II UK 548/13 (LEX nr 1496287); z dnia 4 lipca 2014 r., II UK 420/13 (LEX nr 1480060); z dnia 4 lipca 2014 r., II UK 561/13 (LEX nr 1504566); z dnia 4 czerwca 2014 r., I UK 543/13 (LEX nr 1495940); z dnia 3 października 2013 r., II UK 103/13 (OSNP 2014 nr 9, poz. 13). Wyroki te zapadły w stanach faktycznym, w którym przedmiotem umów było opracowania koncepcji i przeprowadzenie cyklu wykładów dotyczących wybranych przedmiotów nauczania i wynika z nich jednolite stanowisko Sądu Najwyższego co do możliwości kwalifikacji umów „o przeprowadzenie wykładów” jako umów o dzieło. Natomiast przedmiotem kontrolowanych umów w sprawie, w której dotyczył wskazany przez skarżącego wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 2013 r., II UK 157/13, było przeprowadzenie zajęć terapeutycznych w ramach programu rehabilitacyjnego. Sąd Najwyższy uznał, że z tak określonego celu umowy - rehabilitacja logopedyczna dzieci - nie mógł wynikać obiektywnie osiągalny i pewny rezultat. Uznał więc, że chodziło o wykonanie określonych czynności (szeregu powtarzających się czynności) bez względu na to, jaki rezultat czynność ta przyniesie. Zatem przedmiotem umów były określone czynności, a nie ich wynik, co przesądziło o ich kwalifikacji jako umów starannego działania - umów o świadczenie usług - art. 750 k.c. Wyrok ten w żaden sposób nie stanowi opozycji do poglądów wyrażonych w przywołanym wyżej orzecznictwie. Wbrew zatem twierdzeniom skarżącego, powołane wyroki nie świadczą o występowaniu w porządku prawnym dwóch orzeczeń o treści wzajemnie się wykluczającej.

Oznacza to, że skarżący nie zdołał wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jego skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c., należało postanowić jak w sentencji.

Kierując się regułą wyrażoną w art. 98 § 1 k.p.c. i art. 99 k.p.c., stosowaną w postępowaniu kasacyjnym z upoważnienia art. 398<sup>21</sup> k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., Sad Najwyższy zasądził od płatnika składek na rzecz organu rentowego zwrot kosztów procesu w wysokości wskazanej w § 12 ust 4 pkt 2 w związku z § 11 ust 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 490 z późn. zm.).